

สุขภาวะของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : โมเดลเชิงสาเหตุ และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม*

Family Well Being in the Context of Thai Society: Causal Modeling and Comparison of Differences Between Groups

เกษมสันต์ ราชพจน์¹, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง², วรากร ทรัพย์วิระพรรณ³

Kasemsan Rojchaphot¹, Sakesan Tongkhambanchong², Warakorn Supwirapakorn³

Received: 25 February 2019 Revised: 20 April 2019

Accepted: 15 May 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลของสุขภาวะของครอบครัว 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างกลุ่มครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็น ครอบครัว (ผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน) ที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดละ 384 ครอบครัว รวมเป็น 768 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณภาคสนามจากครอบครัว (ผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน) ได้แก่ แบบสอบถามสุขภาวะของครอบครัว ใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวและใช้การทดสอบ t-test เพื่อเปรียบเทียบระดับสุขภาวะของครอบครัวทุกมิติระหว่างครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

ผลการวิจัย พบว่า 1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวที่วัดจากกลุ่มเด็กเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครองมีความเที่ยงตรง (กลุ่มเด็ก เยาวชน: $\chi^2 = 99.548$ df = 69, $\chi^2/df = 1.442$, AGFI = 0.984, CFI = 0.999, SRMR = 0.018, RMSEA = 0.023) (กลุ่มผู้ปกครอง: $\chi^2 = 102.533$, df = 67, $\chi^2/df = 1.530$, AGFI = 0.984, CFI = 0.999, SRMR = 0.020, RMSEA = 0.027) 2) ในกลุ่มเด็ก เยาวชนนั้นระดับสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มครอบครัวเดี่ยวแตกต่างจากกลุ่มครอบครัวขยายจำนวน 1 องค์ประกอบที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนผลการวัดในกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ระดับสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มครอบครัวเดี่ยวแตกต่างจากครอบครัวขยายที่ระดับนัยสำคัญ .05 จำนวน 10 องค์ประกอบ

คำสำคัญ : สุขภาวะของครอบครัว

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เรื่อง สุขภาวะของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : การสร้างโมเดลพื้นฐาน การวัด การจัดกลุ่ม และโมเดลเชิงสาเหตุ ของเกษมสันต์ ราชพจน์

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Ph.D. Student, Doctoral Program in Educational Research, Measurement and Statistics, Faculty of Education, Burapha University. Email : kasemsan.r1@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Burapha University

³ Assistant Professor Faculty of Education, Burapha University

Abstract

The purpose of this research was to empirically validate a causal model of family wellbeing and then compare the level of family well being between the single family and the extended family. The samples in this study were 384 families (parents and children) in Chonburi province and 384 from Maha Sarakham province, for a total of 768 families. The instrument of research was a questionnaire about family well being. The data were statistically analyzed using Structural Equation Modeling (SEM) to empirically validate the causal model of family well being. A t-test compared the level of family well being between single family and extended family.

The results of the research were as follows: 1) the causal model of family well being measured from children and parents was valid and well fitted to the empirical data (children: $\chi^2 = 99.548$, $df = 69$, $\chi^2/df = 1.442$, AGFI = 0.969, CFI = 0.999, SRMR = 0.018, RMSEA = 0.023) (parent: $\chi^2 = 102.533$, $df = 67$, $\chi^2/df = 1.530$, AGFI = 0.963, CFI = 0.999, SRMR = 0.020, RMSEA = 0.027) 2) In the children's group, the level of family well being in a single family, and extended family of 1 factor showed statistically significant difference level of .05 respectively. In the parents group, the level of family well being in a single family, and extended family of 10 factor showed statistically significant difference level of .05 respectively.

Keywords: Family well being

บทนำ

ครอบครัวเป็นหน่วยหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม ที่ครอบครัวเป็นทั้งสถาบันทางสังคม (social institution) และองค์กรทางสังคม (social organization) ด้วย เมื่อครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคม (social unit) โครงสร้างทางสังคมของครอบครัวจึงมีองค์ประกอบ 4 ประการ เหมือนกับหน่วยสังคมอื่นๆ ได้แก่ 1) ตำแหน่งทางสังคม (social position) 2) หน้าที่ (function) ครอบครัวมีหน้าที่ต่างๆ สองส่วนแรกนี้ (ตำแหน่งทางสังคม และหน้าที่) เป็นส่วนขององค์กรทางสังคม (social organization) 3) แบบแผนพฤติกรรม (pattern of behavior) และ 4) องค์วัตถุ (material component) ซึ่งสองส่วนหลังนี้เป็นเรื่องของสถาบันทางสังคม (social institution) ซึ่งเป็นแบบในการคิดกระทำเรื่องของครอบครัว ดังนั้น ครอบครัวจึงไม่ใช่กลุ่มที่

เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขอื่น สถาบันอื่นทางสังคม ดังนั้นครอบครัวจึงมิใช่หน่วยอิสระที่อยู่โดดๆ แต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ สถาบันอื่นๆ ทางสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544; วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2553; ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2553).

จากแนวคิดที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมอื่นๆ ดังกล่าว จึงนำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัวจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 (2504-2509) จนถึงฉบับที่ 12 (2560-2564) โดยมีความชัดเจนมากในฉบับที่ 4 เป็นต้นมา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดลักษณะของครอบครัวที่พึงประสงค์ที่สมาชิกในครอบครัวต้องมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เข้าใจห่วงใยกัน รักกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกของครอบครัวมีการกำหนดเป้าหมายชีวิต

ร่วมกัน จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาฯ ได้ให้ความสำคัญต่อครอบครัวในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคมในการพัฒนาประเทศให้มั่นคง และประเด็นข้อสงสัยต่อมาจากการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ สามารถวัดความสำเร็จของของยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อย่างไร?

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขของครอบครัวทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีการใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product: GDP) เป็นดัชนีชี้วัดความสุข โดยจัดเป็นการวัดสุขภาวะในเชิงภาวะวิสัย 1 มิติ ซึ่งวัดสุขภาวะจากรายได้ แล้วขยายการวัดไปสู่รายได้ต่อหัวร่วมกับความยากจน การเชื่อมโยงระหว่างรายได้ และสุขภาวะดังกล่าววางอยู่บนสมมติฐานที่ว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้มีการบริโภคและการใช้บริการสาธารณะเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การวัดตามแนวทางนี้ยังเป็นสิ่งที่ไม่ได้ถูกยอมรับในประเด็นการเพิ่มการบริโภคจะแสดงให้เห็นความมีสุขภาวะที่ดีขึ้นของประชาชน นอกจากนี้การวัด GDP ยังมีข้อบกพร่องและไม่ครอบคลุมทุกด้านของการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น การวัดสุขภาวะจึงควรมีมิติที่กว้างกว่ามิติเดียวเช่น มิติด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันแนวคิดของสุขภาวะที่ได้รับการยอมรับคือ แนวคิดที่มีหลายมิติ ที่ครอบคลุมทุกด้านของชีวิตมนุษย์ (Bruni, Luigino และ Pier Luigi Porta. 2007)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นและจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การวัดระดับสุขภาวะของครอบครัวหรือระดับของความสุข จะใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) เพียงมิติเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องมีการวัดในมิติอื่นๆ ให้ครอบคลุมทั้งภายนอกและภายในของบุคคล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องสุขภาวะของ

ครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : การสร้างโมทัศน์พื้นฐาน การวัด การจัดกลุ่ม และโมเดลเชิงสาเหตุ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสุขภาวะของครอบครัวในแต่ละมิติ ระหว่างกลุ่มครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

วิธีการศึกษา

โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัว (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และเด็กเยาวชน) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being Index) เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจและคัดเลือกตัวบ่งชี้เบื้องต้น ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หลังจากนั้นจึงนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับการคัดเลือกมาสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวในเขตจังหวัดชลบุรี และจังหวัดมหาสารคามของประเทศไทย แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยวิธีการทางสถิติ สามารถสรุปเป็นขั้นตอนตามแผนภาพแสดงการดำเนินงานการวิจัย ได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครอบครัวในประเทศไทย โดยมีกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และลูก

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ครอบครัว (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน) ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดละ 384 ครอบครัว รวมเป็น 768 ครอบครัว ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่ จำนวน 2 ฉบับ แบ่งออกเป็น แบบสอบถามสำหรับเด็ก เยาวชน และแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งมีพิสัยค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.753-0.936

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง จำนวน 730 คน และกลุ่มเด็ก เยาวชน จำนวน 775 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำไปประกอบการขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ในกรณีที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็ก เยาวชน จะมีหนังสือขออนุญาตและหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กเยาวชนเพื่ออนุญาตให้เก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. เมื่อแบบสอบถามที่สมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดวิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

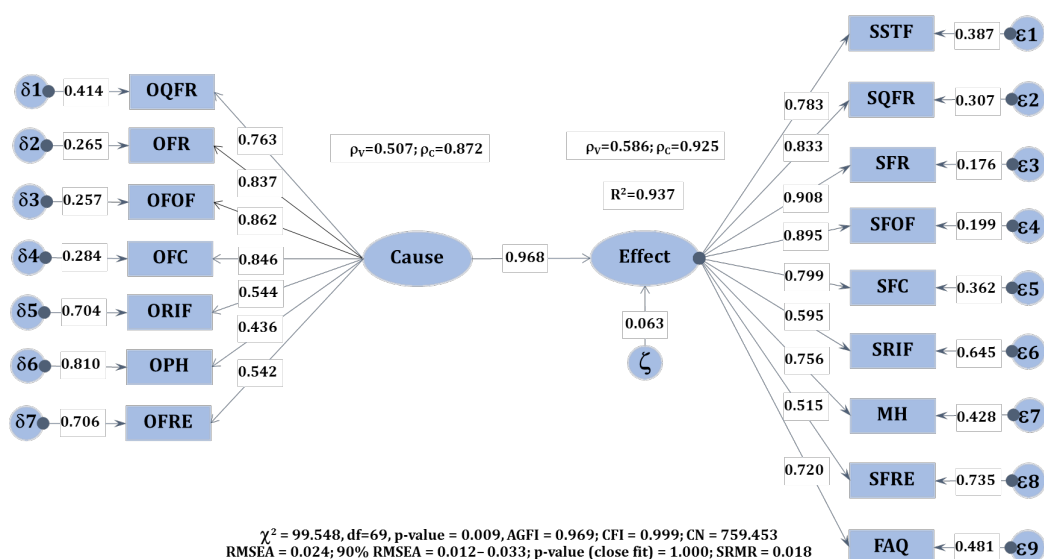
1. การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัว โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model: SEM)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย โดยใช้สถิติทดสอบที (Independent sample t-test)

ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกนำเสนอออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง โดยนำเสนอ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก เยาวชน

ภาพประกอบ 3 แสดงโมเดลสมการโครงสร้างสุขภาพของครอบครัวของเด็ก เยาวชน พร้อมทั้งค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานภายในโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง

ตารางที่ 1 คำนำนัยกัทธิพลและค่านำนัยกองค้ประกอบของตัวแปรสาเหตุ และตัวแปรผล

Latent Construct	Observed Variables	Factor Loading & Variance Explained				
		Unstd. Loading	Std. Loading	t-value	Std. Loading ²	Measurement Error
Cause	OQFR	1.000	0.763	--	0.582	0.414
	OFR	1.121	0.857	26.638	0.734	0.265
	OFOF	1.130	0.862	25.549	0.743	0.257
	OFC	1.109	0.846	25.361	0.716	0.284
	ORIF	0.712	0.544	15.435	0.296	0.704
	OPH	0.570	0.436	12.108	0.190	0.810
	OFRE	0.707	0.542	15.404	0.294	0.706
Effect	SSTF	1.000	0.783	--	0.613	0.387
	SQFR	1.055	0.833	26.078	0.694	0.307
	SFR	1.160	0.908	28.818	0.824	0.176
	SFOF	1.143	0.895	25.653	0.801	0.199
	SFC	1.022	0.799	24.600	0.638	0.362
	SRIF	0.762	0.595	17.463	0.354	0.645
	MH	0.963	0.756	22.864	0.572	0.428
	SFRE	0.655	0.515	14.882	0.265	0.735
	FAQ	0.915	0.720	21.504	0.518	0.481

DE: Causes ---> Effect = 0.968, SMC = 0.937, $\chi^2=99.548, df=69, p\text{-value}=0.009, RMSEA=0.023, AGFI=0.969$

จากภาพประกอบ 3 และตาราง 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในโมเดล พบว่า โมเดลการวัดองค์ประกอบของสภาวะของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเด็กเยาวชน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้ค่า $\chi^2=99.548$, $df=69$, $p\text{-value}=0.009$, $RMSEA=0.023$, $AGFI=0.969$ และการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.436 ถึง 0.862 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงภาวะวิสัย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย และการสื่อสารในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย (0.862, 0.857, 0.846) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 19.00 ถึง 74.30 ($\lambda^2 = 0.190\text{-}0.743$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.257-0.810 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรสุขภาพกายเชิงภาวะวิสัย ($\lambda_{\text{Cause : OPH}} = 0.436$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\lambda_{\text{OPH}} = 0.810$)

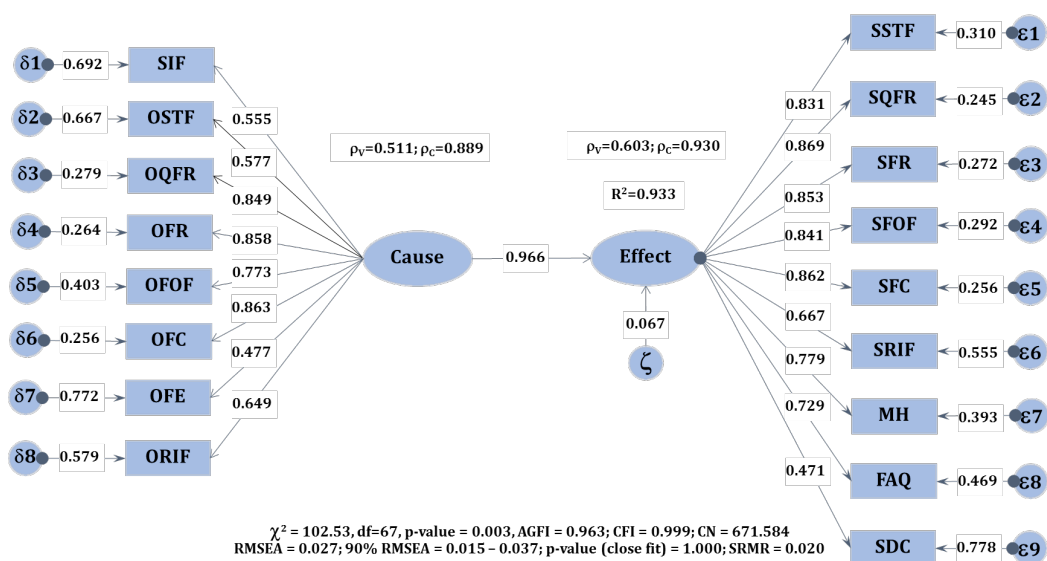
การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 7 ตัวบ่งชี้ (ρ_v) เท่ากับ 0.507 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500

และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (ρ_c) เท่ากับ 0.872 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600) และ

การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.515 ถึง 0.908 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงอัตวิสัย และคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย (0.908, 0.895, 0.833) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 26.50 ถึง 82.40 ($\lambda^2 = 0.265\text{-}0.824$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.176-0.735 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวเชิงอัตวิสัย ($\lambda_{\text{Effect : SFRE}} = 0.515$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\lambda_{\text{SFRE}} = 0.735$)

การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 9 ตัวบ่งชี้ (ρ_v) เท่ากับ 0.586 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500 และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (ρ_c) เท่ากับ 0.925 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสภาวะของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง

ภาพประกอบ 4 แสดงโมเดลสมการโครงสร้างสภาวะของครอบครัวของผู้ปกครอง พร้อมทั้งค่าสัมประสิทธิ์ในโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง

ตารางที่ 2 คำนำนัยกัทธิพลและค่านำนัยองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล

Latent Construct	Observed Variables	Factor Loading & Variance Explained				
		Unstd. Loading	Std. Loading	t-value	Std. Loading ²	Measurement Error
Cause $\rho_v=0.511$ $\rho_c=0.889$	SIF	1.000	0.555	--	0.308	0.692
	OSTF	1.086	0.577	15.391	0.333	0.667
	OQFR	1.431	0.849	16.057	0.721	0.279
	OFR	1.502	0.858	16.094	0.736	0.264
	OFOF	1.387	0.773	15.218	0.598	0.402
	OFC	1.434	0.863	16.219	0.745	0.255
	OFE	0.731	0.477	12.017	0.228	0.772
	ORIF	1.115	0.649	12.976	0.421	0.579
Effect $\rho_v=0.603$ $\rho_c=0.930$	SSTF	1.000	0.831	--	0.691	0.309
	SQFR	0.961	0.869	29.354	0.755	0.245
	SFR	1.049	0.853	28.792	0.728	0.272
	SFOF	1.052	0.841	25.144	0.707	0.293
	SFC	1.019	0.862	29.153	0.743	0.257
	SRIF	0.786	0.667	19.804	0.445	0.555
	MH	1.047	0.779	24.337	0.607	0.393
	FAQ	0.983	0.729	20.345	0.531	0.469
	SDC	0.595	0.471	13.632	0.222	0.778

DE: Causes ---> Effect = 0.966, SMC = 0.933, $\chi^2=102.533, df=67, p\text{-value}=0.003, RMSEA=0.027, AGFI=0.963$

จากภาพประกอบ 4 และตาราง 2 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในโมเดล พบว่า โมเดลการวัดองค์ประกอบของสภาวะของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้ค่า $\chi^2=102.533$, $df=67$, $p\text{-value}=0.003$, $RMSEA=0.027$, $AGFI=0.963$ และการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 8 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.477 ถึง 0.858 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสื่อสารในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย และคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย (0.863, 0.858, 0.849) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 22.80 ถึง 73.60 ($\lambda^2=0.228\text{--}0.736$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.255-0.772 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรเศรษฐกิจในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย ($\lambda_{\text{Cause : OFE}}=0.477$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\delta_{\text{OFE}}=0.772$)

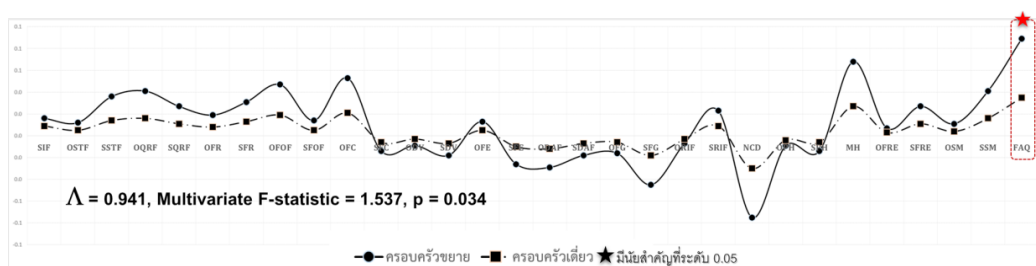
การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 8 ตัวบ่งชี้ (α_v) เท่ากับ 0.511 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500 และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (α_c) เท่ากับ 0.889 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600)

การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.471 ถึง 0.869 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ คุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย การสื่อสารในครอบครัวเชิงอัตวิสัย และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย (0.869, 0.862, 0.853) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 22.20 ถึง 75.50 ($\lambda^2=0.222\text{--}0.755$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.245-0.778 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรสภาพหนี้สินเชิงอัตวิสัย ($\lambda_{\text{Effect : SDC}}=0.471$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\delta_{\text{SDC}}=0.778$)

การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 9 ตัวบ่งชี้ (α_v) เท่ากับ 0.603 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500 และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (α_c) เท่ากับ 0.930 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง ดังนี้

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน

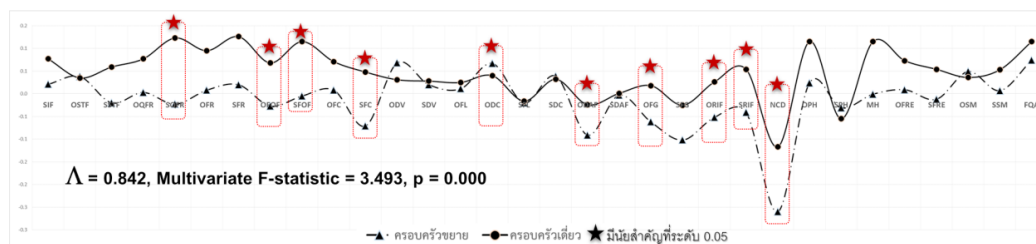

ภาพประกอบ 1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดียว กับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน

จากภาพประกอบ 1 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่าง ครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน พบว่า ระดับสุขภาวะของครอบครัว ระหว่างครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายของเด็ก มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ 0.05 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการเผชิญ

ปัญหา และอุปสรรค ของครอบครัว [FQA] โดย ครอบครัวขยายมีระดับสุขภาวะของครอบครัว ขยายมีระดับสุขภาวะของครอบครัว (สูงกว่า ครอบครัวเดียว

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับ สุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดียว กับครอบครัวขยายของกลุ่มผู้ปกครอง

ภาพประกอบ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดียว กับครอบครัวขยายของกลุ่มผู้ปกครอง

จากภาพประกอบ 2 ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่าง ครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายของกลุ่ม ผู้ปกครอง พบว่า ระดับสุขภาวะของครอบครัว ระหว่างครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายของกลุ่ม ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ องค์ประกอบด้าน คุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิง อัตวิสัย [SQRF] โดยครอบครัวเดียวมีระดับ

สุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญกับครอบครัว เชิงภาวะวิสัย [OFOF] โดยครอบครัวเดียวมีระดับ สุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญกับครอบครัว เชิงอัตวิสัย [SFOF] โดยครอบครัวเดียวมีระดับ สุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการสื่อสารในครอบครัวเชิง อัตวิสัย [SFC] โดยครอบครัวเดียวมีระดับสุขภาวะ

ของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านสภาพหนี้สินเชิงภาวะวิสัย [ODC] โดยครอบครัวขยายมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวเดี่ยว องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [ODAF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการพนันในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFG] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านกรอบกติกาในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [ORIF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านกรอบกติกาในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SRIF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย และองค์ประกอบด้านโรคเรื้อรัง [NCD] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวของกลุ่มเด็กเยาวชน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดีนั้น ขนาดของอิทธิพลในทางบวกและผลกระทบขนาดใหญ่มากของค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรแฝง ได้แก่ อิทธิพลทางตรงของตัวแปรสาเหตุ (Cause) ส่งไปยังตัวแปรผล (Effect) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.966-0.968 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลในระดับสูง โดยค่าในเชิงปริมาณดังกล่าวสามารถแปลความหมายโดยบ่งชี้ถึงการวัดระดับสุขภาวะของครอบครัวของทั้งกลุ่มเด็กเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง สามารถวัดได้ผ่านตัวบ่งชี้เชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) ซึ่งเป็นตัวแปรสาเหตุ (Cause) หรือตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) ที่เป็นตัวแปรผล (Effect) ซึ่งลักษณะดังกล่าว Bryan Smale และ Margo

Hilbrecht (2012) ได้อธิบายไว้ว่า สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being) สามารถวัดได้ผ่านตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น ระดับการศึกษาหรือรายได้ของครัวเรือน (Gallup-Healthways Well-Being Index 2009) และยังสามารถวัดเชิงอัตวิสัย (subjective) ผ่านการรับรู้ถึงความรู้สึกพึงพอใจ หรือความสุขของบุคคล กับความแตกต่างของความสัมพันธ์ในครอบครัว (Cummins et al. 2003; Diener et al. 1999; van Hoorn 2006) ถึงแม้ว่าตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (subjective indicator) อาจจะไม่คงที่ แต่ก็ถูกใช้อธิบายสภาพความเป็นอยู่ของบุคคล และครอบครัวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การใช้ตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (subjective indicator) พบว่าสามารถนำมาอธิบายเพิ่มเติมในตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัย (objective indicator) ในการสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว เนื่องจากแนวคิด สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being) มั่นกว้าง, ซับซ้อน และมีหลายมิติ จึงเป็นเรื่องยากที่จะหาปริมาณใดปริมาณหนึ่งที่เห็นพ้องกัน จึงนำไปสู่ความยากลำบากในการวัด Family Well-Being ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในสังคมที่มีความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา และความเข้าใจครอบครัว สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being) ก่อนหน้านี้ ถือว่าเป็นแนวคิดที่มีหลายมิติที่ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของครอบครัว (family relationship), สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของครอบครัว (family economic situation), สุขภาพและความปลอดภัย (health and safety), ความสัมพันธ์กับชุมชน (community relationship), ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม (housing and environment) และศาสนา/จิตวิญญาณ (religion/spirituality) จากประเด็นดังกล่าวเราสามารถยืนยันได้ว่า การวัดระดับสุขภาวะของครอบครัว สามารถวัดได้จากตัวบ่งชี้สุขภาวะเชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) และตัวบ่งชี้สุขภาวะเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) ซึ่งให้ผลของการวัดไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ

การรายงานของ Cummins และคณะ. (2003); Gallup-Healthways Well-being Index (2009); Zubrick และคณะ. (2000) ซึ่งให้ความเห็นในทางเดียวกันว่ามุมมองของการวัดสุขภาพ (well-being) มีสองแนวทาง ได้แก่ แนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความเป็นอยู่ (living condition) และแนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต (quality of life) มีความแตกต่างกันมาก คือในแนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต (quality of life) ตัวชี้วัดส่วนใหญ่เป็นตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย ตัวชี้วัดทั้ง 10 ประเด็นนั้นประกอบไปด้วยตัวชี้วัดด้านการจ้างงานและสภาพการทำงาน และที่อยู่อาศัย 9 รายการประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ 8 รายการประกอบด้วยการวัดที่เกี่ยวกับประชากรและตัวชี้วัดด้านรายรับ-รายจ่าย, สุขภาพ และสันติภาพ, วัฒนธรรม และการสื่อสาร ตัวชี้วัดโดยส่วนใหญ่เป็นตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัย (objective indicator) อย่างไรก็ตาม การศึกษาในปัจจุบันตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (subjective indicator) มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ถูกใช้เป็นการวัดความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา (Cummins และคณะ. 2003; Gallup-Healthways Well-being Index 2009; Zubrick และคณะ. 2000) และนี่เป็นสิ่งที่จำเป็นเนื่องจากตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัยอาจไม่มีความจำเป็นต่อคุณภาพชีวิตเชิงอัตวิสัยของประชาชน ดังนั้นตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัยให้ข้อมูลบนพื้นฐานสถานการณ์การดำรงชีวิตของประชาชน ในขณะที่ตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย เน้นไปที่ประสบการณ์ของสถานการณ์เหล่านั้นของประชาชน ซึ่งให้มุมมองสุขภาพ (well-being) ที่ครอบคลุมมากกว่านี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าในขณะที่ GDP ในประเทศตะวันตกได้เพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา การเพิ่มขึ้นดังกล่าวไม่เป็นหลักฐานในการวัดสุขภาพเชิงอัตวิสัย (Eckersley. 2000) ดังนั้นการวัดเชิงภาวะวิสัยเพียงอย่างเดียว

อาจไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศที่มีความก้าวหน้าอย่างมาก

และเมื่อพิจารณาคำนำหนักอิทธิพลและคำนำหนักองค์ประกอบของโมเดลการวัดตัวแปรสาเหตุ (Cause) และโมเดลการวัดตัวแปรผล (Effect) ของกลุ่มเด็ก เยาวชน และกลุ่มผู้ปกครองพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีมุมมองขององค์ประกอบในการวัดสุขภาพของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) หรือการวัดตัวแปรสาเหตุ (Cause) มีองค์ประกอบคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OQFR] ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFR] การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFOF] การสื่อสารในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFC] และกรอบกติกาในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [ORIF] เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สอดคล้องกับจรรยา สุวรรณทัต (2554) และจันทร์จิรา พิลาดง (2558) ที่ศึกษาระดับความเข้มแข็งของสังคมไทยพบว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการวัดระดับความเข้มแข็งของสังคมไทย ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ ประกอบด้วย การแสดงออกถึงความรัก การยอมรับและเคารพความคิดเห็น การสื่อสารกันอย่างมีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 2. องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ของครอบครัว 3. องค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ 4. องค์ประกอบด้านทุนสังคม และ 5. องค์ประกอบด้านการหลีกเลี่ยงภาวะความเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก และจะต้องพิจารณาองค์ประกอบเพิ่มเติมสำหรับการสุขภาพของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงภาวะวิสัย ดังนั้น ในกลุ่มเด็ก เยาวชน จะต้องพิจารณาในองค์ประกอบหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFRE] และสุขภาพกายเชิงภาวะวิสัย [OPH] และกลุ่มผู้ปกครองจะต้องพิจารณาในองค์ประกอบระยะห่างภายในครอบครัว [SIF]

การใช้เวลาร่วมกันในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OSTF] และเศรษฐกิจในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFE]

และมุมมองขององค์ประกอบในการวัดสุขภาวะของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) หรือการวัดตัวแปรผล (Effect) ของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง มุ่งองค์ประกอบคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SQFR] ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFR การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFOF] การสื่อสารในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFC] ตัวแปรสุขภาพจิต [MH] และการเผชิญปัญหา และอุปสรรค ของครอบครัว [FAQ] เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ หมายความว่าในการวัดสุขภาวะของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัยของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง จะให้ความสำคัญในองค์ประกอบที่กล่าวมา และจะต้องพิจารณาองค์ประกอบเพิ่มเติมสำหรับการวัดสุขภาวะของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัย ดังนี้ ในกลุ่มเด็ก เยาวชน จะต้องพิจารณาในองค์ประกอบหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFRE] และกลุ่มผู้ปกครอง จะต้องพิจารณาในองค์ประกอบระยะห่างภายในครอบครัว [SIF] การใช้เวลาร่วมกันในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SSTF] และสภาพหนี้สินเชิงอัตวิสัย [SDC] โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบสภาพหนี้สินเชิงอัตวิสัย [SDC] ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจในครอบครัวซึ่งกลุ่มผู้ปกครองให้ความสำคัญแตกต่างจากกลุ่มเด็ก เยาวชน สอดคล้องกับ Rashida Haq (2009) ได้ตรวจสอบตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัยและอัตวิสัยของสุขภาวะประชากร ในการจัดอันดับของข้อมูลแบบสำรวจสำหรับภูมิภาคต่างๆ ในประเทศปากีสถาน โดยการสำรวจการวัดพื้นฐานชีวิตและสังคมปากีสถาน ซึ่งมีตัวชี้วัดทางสังคมของการประเมินประชากรที่ให้ข้อมูลด้านสุขภาวะ (ใช้ตัวชี้วัดสุขภาวะที่มีความแตกต่าง) สำหรับพื้นที่

ในปากีสถาน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญในสุขภาวะเชิงอัตวิสัย (subjective well-being) ตัวชี้วัดสุขภาวะเชิงภาวะวิสัย (objective well-being) คิดเป็นความแปรปรวน 68% ของสุขภาวะในประชากร สุขภาวะเชิงอัตวิสัยมีความแตกต่างกันมากในพื้นที่ต่างๆ ของปากีสถาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างของระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกัน จะทำให้ทราบว่าครอบครัวที่มีลักษณะใดบ้างที่มีระดับของสุขภาวะสูงและต่ำเพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปค้นหาแนวทางหรือวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการปรับปรุงและส่งเสริมระดับสุขภาวะของครอบครัวไทยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคม ดังนั้นหน่วยงานในการพัฒนาหรือยกระดับสุขภาวะของครอบครัวในแต่ละกลุ่มจะต้องพิจารณาตัวบ่งชี้ที่ทำให้ระดับของสุขภาวะของครอบครัวต่ำในแต่ละกลุ่มมีตัวใดบ้าง

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัว จะทำให้ทราบถึงเงื่อนไข (ตัวแปร) ที่เป็นสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงในระดับสุขภาวะของครอบครัวเพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำไปจัดกระทำกับเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุได้อย่างเหมาะสมต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าสุขภาวะของครอบครัวที่มากหรือน้อยจะทำให้เกิดผลลัพธ์เสียใดตามมาบ้าง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการส่งเสริมและป้องกันผลลัพธ์เสียที่อาจเกิดตามมาจากภายหลังได้อย่างเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา สุวรรณทัต โดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2554). *ชุดความรู้เกี่ยวกับ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง : การทรงพลังพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*.
- จันทร์จิรา พิลาดง. (2558). การจัดกลุ่มแบบสองด้านโดยขั้นตอนวิธีเชิงพันธุกรรม เพื่อแบ่งกลุ่มระดับความเข้มแข็งของครอบครัวไทย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bruni, Luigino and Pier Luigi Porta. (2007). *Handbook on the Economics of Happiness*. Cheltenham, UK.
- Bryan Smale and Margo Hilbrecht. (2012). Canadian index of well-being ; *Measuring what matters*. Retrieved from <http://www.ciw.ca/en/TheCanadianIndexOfWellbeing /DomainsOfWellbeing.aspx>.
- Cummins, R. A., Eckersley, R., Pallant, J., van Vugt, J. V., & Misajon, R. (2003). Developing A national index of subjective wellbeing: The Australian Unity Well-being Index. *Social Indicators Research*, 64, 159-190.
- Eckersley, R. (2000). The mixed blessings of material progress: Diminishing returns in the pursuit of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 1, 267-292.
- Gallup-Healthways Well-Being Index. (2009). Methodology report for indexes. Retrieved from <http://www.well-beingindex.org/files/Gallup-Healthways>.
- Haq, Rashida. (2009): Measuring human wellbeing in Pakistan: objective versus subjective indicators. Published in: *European Journal of Social Sciences*, Vol. 9, No. 3 (2009): pp. 516-532.
- Zubrick, S., Williams, A., Silburn, S., & Vimpani, G. (2000). *Indicators of social and family functioning*. Canberra: Department of Family and Community Services.